

Artur Kuchciński

Wyższa Szkoła Handlowa im. Bolesława Markowskiego w Kielcach

RYZIKO KREDYTOWE W DZIAŁALNOŚCI BANKU

Streszczenie

Ryzyko kredytowe jest nieodłącznym elementem działalności, które wpływa na funkcjonowanie każdego banku. Zgodnie z definicją Komisji Nadzoru Finansowego, jest to „ryzyko nieoczekiwanego niewykonania zobowiązania lub pogorszenia się zdolności kredytowej zagrażającej wykonaniu zobowiązania”.

Celem rozważań jest próba zebrania i przedstawienia uporządkowanej wiedzy dotyczącej problematyki ryzyka kredytowego, jego klasyfikacji, czynników wpływających na nie, a także zarządzania nim. Artykuł może przyczynić się do lepszego poznania problemu ryzyka kredytowego, jak również może stanowić podstawę do dalszych badań i analiz związanych z ryzykiem kredytowym występującym w działalności bankowej.

Metodologia zastosowana w artykule to studium literaturowe przeprowadzone na podstawie krajowej literatury przedmiotu oraz źródeł internetowych.

Słowa kluczowe: ryzyko kredytowe, zarządzanie ryzykiem, bankowość.

Kody JEL: G21, G32

Wstęp

Z historycznego punktu widzenia, działalność jednostek i całych społeczności związana była z ryzykiem. Szacuje się, że już ok. 3200 lat p.n.e. szamani zwani Asipu, żyjący w dolinie Tygrysu i Eufratu, pomagali ludziom podejmować trudne, niepewne decyzje. Ryzyko dostrzegali także starożytni Rzymianie i Grecy obserwując zachodzące relacje między środowiskiem naturalnym a stanem zdrowia obywateli. W XVI wieku Georgius Agricola – lekarz, humanista i uczonek – zainteresował się ryzykiem i zagrożeniami dla zdrowia górników, wynikającymi z pracy w kopalni węgla. Zainteresowanie ryzykiem wykazywał również francuski matematyk Pierre Simon de Laplace, który w 1792 roku zaproponował metodę ilościową analizy ryzyka z szacowaniem prawdopodobieństwa śmierci i/lub przeżycia dzięki zastosowaniu szczepionki przeciwko ospie lub bez jej użycia.

Z przedstawionych przykładów wynika, iż ryzyko jest nieodłącznym elementem działalności ludzkiej. Należy podkreślić, że może ono towarzyszyć zarówno działaniom – czyli realizacji zamierzeń, jak również może być związane

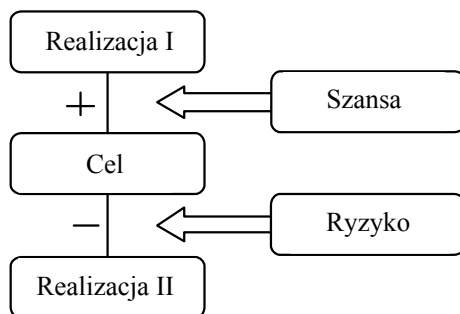
z pewnymi stanami – czyli z zachowaniem istniejącego stanu rzeczy – z niepodjęciem lub niewykonaniem pewnych działań.

Pojęcie „ryzyko” jest terminem bardzo złożonym i nawet na przestrzeni lat nie stworzono jednej obiektywnej definicji, np. według:

- A. Willeta – „ryzyko jest zobiektywizowaną niepewnością wystąpienia niepożądanego zdarzenia. Ryzyko zmieni się wraz z niepewnością, nie zaś ze stopniem prawdopodobieństwa”;
- W.A. Rowe’a – „ryzyko jest możliwością urzeczywistnienia się czegoś niepożądanego, jest negatywną konsekwencją pewnego zdarzenia”;
- L. Tepmana – „ryzyko to możliwość zaistnienia niekorzystnej sytuacji podczas realizacji planów i wykonywania budżetów przedsiębiorstwa”.

Warto również zwrócić uwagę na nieco inne postrzeganie ryzyka przez niektórych autorów (np. V. Jog, C. Suszyński, J. Kowalczyk). W tych przypadkach ryzyko odnoszone jest do jego skutków i definiowane nie tylko jako możliwość nieosiągnięcia zaplanowanego celu, ale także jako możliwość dodatniego odchylenia od zamierzonego celu. Z punktu widzenia inwestora – w świetle tej definicji – ryzyko jest możliwością uzyskania dochodów niższych niż zaplanowane, lecz także istnieje możliwość – określana jako szansa – że inwestycja przyniesie dochody przewyższające oczekiwania. Koncepcja ta została przedstawiona na schemacie 1.

Schemat 1. Ryzyko i szansa

Źródło: Iwanicz-Drozdowska, Nowak (2002, s. 10).

Tak jak nie ma jednej uniwersalnej definicji ryzyka, tak również samo pochodzenie słowa „ryzyko” nie zostało dotychczas jednoznacznie wyjaśnione:

- w języku perskim *rozi(k)* oznacza „los”, „dzienną zapłatę”;
- w języku arabskim *risq* oznacza „los”, „dopust boży”;
- w języku hiszpańskim *ar-risco* oznacza „odwagę” lub „niebezpieczeństwo”;
- w języku angielskim *risk* oznacza sytuację w której może wydarzyć się coś niebezpiecznego;
- w języku greckim *riza* oznacza „ostrą skałę” (którą należy omijać).

Ryzyko kredytowe

Najbardziej charakterystycznym rodzajem ryzyka związanym z działalnością bankową jest ryzyko kredytowe. Chcąc ogólnie zdefiniować pojęcie ryzyka kredytowego można stwierdzić, iż występuje ono wtedy, gdy istnieje możliwość zaistnienia sytuacji, gdy kredytobiorca może nie spłacić swojego zobowiązania finansowego (w całości lub części), zgodnie z ustalonym wcześniej terminem spłat, wraz z należnymi odsetkami i pozostałymi opłatami. Definicja ta może dotyczyć nie tylko ryzyka kredytowego, wynikającego z tytułu umów kredytowych ale także z tytułu gwarancji bankowych, poręczeń, rozliczeń w formie akredytyw czy zobowiązań związanych z operacjami na instrumentach pochodnych.

W literaturze dotyczącej kwestii ryzyka i bankowości istnieją różne koncepcje definicji ryzyka kredytowego. Niektóre z nich przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Wybrane definicje ryzyka kredytowego

Autor	Definicja	Uwagi
E. Altman (1998)	Jeśli kredyt może być zdefiniowany jako „nic oprócz nadziei uzyskania sumy pieniężnej w określonym czasie”, to ryzyko kredytowe jest szansą, że taka nadzieja się nie spełni.	–
Ph. Best (2000)	Jest to ryzyko straty finansowej w wypadku, gdy firma (kontrahent), z którą bank współpracuje, zaprzestaje spłaty zobowiązań, albo kiedy sytuacja rynkowa sprawia, że firma ta może być zmuszona do takiego postępowania.	Strata banku plus wpływ otoczenia
D. Deventer, K. Imai (2003)	Zmiana wartości rynkowej kredytu będąca skutkiem błędnych modeli i otoczenia.	Wpływ na wartość – przez inne rodzaje ryzyka, np. ryzyko rynkowe, ryzyko modeli
D. Duffie, K. Singleton (2003)	Zmniejszenie wartości rynkowej kredytu na skutek zmiany jakości kredytu i klienta.	Wpływ na wartość – związek z rynkiem
F. Fabozzi, S. Mann, M. Choudhry (2003)	Zagrożenie, że kredytobiorca nie jest w stanie spłacić swoich zobowiązań.	Brak możliwości spłaty
D. Gątarek, R. Maksymiuk, M. Krysiak, E. Witkowski (2001)	Brak możliwości terminowego wywiązania się kredytobiorcy z całości lub części zobowiązań finansowych.	Terminowość
M. Glantz (2002)	Prawdopodobieństwo, że kredytobiorca nie będzie w stanie spłacić swoich zobowiązań z tytułu kapitału i odsetek.	Brak możliwości spłaty
M. Iwanicz-Drozdowska (2002)	Zagrożenie, że płatności związane z obsługą kredytu – raty kapitałowe i odsetki – nie zostaną uregulowane przez klienta w terminie przewidzianym umową w całości bądź częściowo.	Terminowość

K. Jajuga (2004)	Ryzyko wynikające z możliwości niedotrzymania warunków umowy przez kredytobiorcę, co oznacza, że bank nie otrzyma w oczekiwanym terminie płatności określonych warunkami umowy.	Niedotrzymanie warunków w terminie
M. Nowak (2002)	Zagrożenie spłaty kredytu z odsetkami w umownych terminach, spowodowane trudnościami w realizacji umowy kredytowej.	Terminowość, trudności
S. Ryzewska (2002)	Wypłacalność przedsiębiorstwa to możliwość spłaty wszystkich zobowiązań z jego majątku.	Zabezpieczenie na wartości przedsiębiorstwa
M. Wiatr (2001)	Niebezpieczeństwo, że kredytobiorca nie wypełni zobowiązań i warunków umowy, narażając kredytodawcę na powstanie straty finansowej.	Brak spłaty, straty kredytodawcy

Źródło: Krysiak (2006, s. 15).

Warto zauważyć, że zaprezentowane w tabeli 1 różne podejścia autorów do ryzyka kredytowego można podzielić na pięć grup. Są to definicje:

1. zwracające uwagę na terminowość spłaty zobowiązania finansowego,
2. podkreślające kwestie niedotrzymania warunków umowy,
3. dotyczące braku możliwości spłaty kredytu,
4. dotyczące strat ponoszonych przez bank w wyniku niespłacanych kredytów,
5. pokazujące zmianę wartości udzielonego kredytu i powiązanie ryzyka kredytowego z otoczeniem – definicje te zwracają uwagę na różne czynniki, które kształtują wartość kredytu i które w sposób pośredni mogą wpłynąć na zmniejszenie wartości banku.

Klasyfikacja ryzyka kredytowego

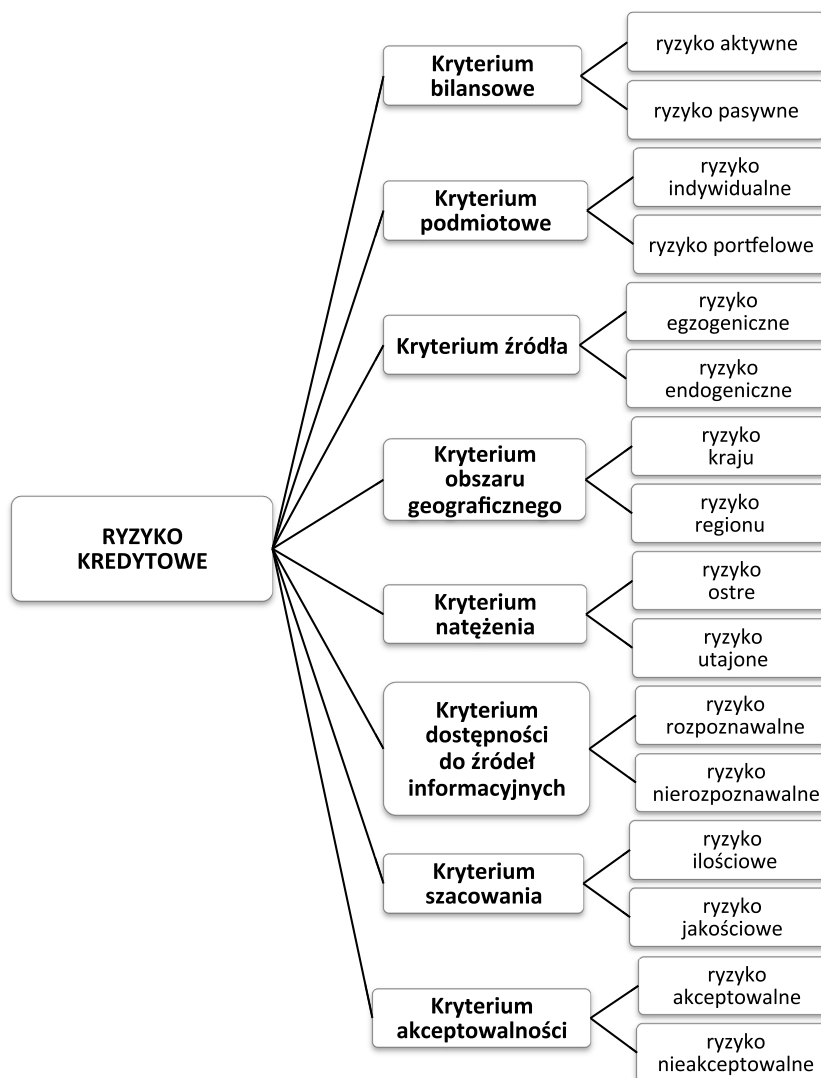
Na podstawie studium literatury można wskazać kilka różnych kryteriów podziału dotyczących ryzyka kredytowego. Warto podkreślić, że część z nich ma wymiar czysto teoretyczny, natomiast pozostała część ma charakter użytkowy i wynika z praktyki gospodarczej. Na schemacie 2 przedstawiono najczęściej występujące w literaturze podziały ryzyka kredytowego.

W zależności od elementów, które tworzą bilans banku, ryzyko kredytowe można podzielić na:

- ryzyko aktywne – nazywane także czynnym, rozumiane jako zagrożenie spłaty kredytu przez kredytobiorcę zgodnie z ustalonym terminem zawartym w umowie kredytowej, co w konsekwencji może skutkować utratą płynności przez bank. Cechą tego typu ryzyka jest to, że w głównej mierze jest ono zdeterminowane przez bank, jednak pewna część tego ryzyka ma charakter od niego niezależny przez co nie można go w pełni kontrolować;
- ryzyko pasywne – zwane również biernym, dotyczy wcześniejszego niż przewiduje umowa wycofania środków finansowych przez dysponenta

(mogą nim być np. gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa czy jednostki samorządowe), a także groźba nieuzyskania kredytu refinansowego od zewnętrznych instytucji finansowych. W tej sytuacji bank jest stroną bierną, która praktycznie nie ma wpływu na tego rodzaju ryzyko.

Schemat 2. Podział ryzyka kredytowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Zaleska (2007, s. 295-299).

Następny podział ryzyka kredytowego związany jest z kryterium podmiotowym, zgodnie z którym wyróżnia się:

- ryzyko indywidualne – inaczej jednostkowe, jest rezultatem zawarcia każdej pojedynczej umowy kredytowej między bankiem a kredytobiorcą. Powstaje, gdy dłużnik nie spłaci zaciągniętego zobowiązania, spłaci je z opóźnieniem lub spłaci tylko jego pewną część. Przed tego rodzaju ryzykiem bank zabezpiecza się wykorzystując różnorodne metody do oceny zdolności kredytowej, które różnią się w zależności od tego jaki podmiot – klient indywidualny czy przedsiębiorstwo – ubiega się o finansowanie;
- ryzyko portfelowe – zwane także ogólnym, wynika z zagregowanych ryzyk indywidualnych i obejmuje cały portfel kredytowy banku. Tego rodzaju ryzyko wynika z takich elementów jak: wysokość poszczególnych kredytów, współzależność pomiędzy kredytami, a także możliwości ich niespłacania. Istotą ryzyka portfelowego jest to, że w decydującym stopniu wpływa na wypłacalność banku w związku z tym, szczególnie ważne jest skuteczne zarządzanie całym portfelem kredytowym banku.

Z punktu widzenia pierwotnych źródeł ryzyko kredytowe można podzielić na:

- ryzyko egzogeniczne (zewnętrzne) – dotyczy czynników zewnętrznych do których zalicza się m.in. cechy danego klienta banku (np. skłonność lub niechęć do spłaty zaciągniętego kredytu), siły natury a także czynniki makroekonomiczne (sytuacja gospodarcza, stopa inflacji, poziom bezrobocia, sytuacja społeczna czy polityczna). Powyższe czynniki mają wpływ na spłatę zobowiązań finansowych kredytobiorcy w odróżnieniu od banku, który nie ma na nie żadnego wpływu;

ryzyko endogeniczne (wewnętrzne) – to typ ryzyka o charakterze subiektywnym związany z istotą działania i systemem zarządzania instytucją finansową. Można wskazać, że ryzyko endogeniczne zależy głównie od sprawności/niesprawności systemów, które służą do podejmowania decyzji kredytowych, od przyjętych mechanizmów oceny danego klienta i sposobów monitorowania ryzyka kredytowego, a także od błędnego podziału kompetencji kredytowych wśród pracowników banku i niejednoznaczny zakres ich odpowiedzialności.

Ryzyko kredytowe może być także skategoryzowane zgodnie z kryterium:

- obszaru geograficznego:
 - ryzyko kredytowe kraju – czyli możliwość niespłacenia kredytu zgodnie z przyjętą umową kredytową przez podmiot, który działa poza granicami kraju,
 - ryzyko kredytowe regionu – związane jest z zagrożeniem alokacji środków kredytowych w regionach cechujących się wysokim poziomem ryzyka inwestycyjnego;
- natężenia ryzyka:

- ryzyko kredytowe ostre – występuje wtedy, gdy zachodzą wyraźne sygnały, że bank może nie odzyskać swoich środków finansowych od kredytobiorcy,
- ryzyko kredytowe utajone – dotyczy przedsiębiorstw o względnie stabilnym rating, w których prawdopodobieństwo pogorszenia się kondycji firmy jest niewielkie;
- dostępności do źródeł informacyjnych:
 - ryzyko kredytowe rozpoznawalne – w tej sytuacji bank ma pełny dostęp do informacji, co pozwala właściwie ocenić poziom ryzyka kredytowego,
 - ryzyko kredytowe nierozpoznawalne – sytuacja w której występuje brak pełnej informacji, której następstwem jest wzmożony stopień ryzyk;
- szacowania (pomiaru) ryzyka:
 - ryzyko kredytowe ilościowe (zwane także wymiernym) – czyli takie, które można mierzyć np. na podstawie sprawozdań finansowych przedsiębiorstwa,
 - ryzyko kredytowe jakościowe (zwane także opisowym) – pomiar tego rodzaju ryzyka opiera się na kryteriach niemierzalnych takich jak jakość zarządzania przedsiębiorstwem, aktualna sytuacja gospodarcza, pozycja firmy na rynku;
- akceptowalności ryzyka przez bank:
 - ryzyko akceptowalne – oznacza, że poziom ryzyka jest dla banku akceptowalny,
 - ryzyko nieakceptowane – oznacza, że poziom ryzyka jest nieakceptowany przez bank.

Czynniki kształtujące ryzyko kredytowe

Bank udzielający kredytu narażony jest na ryzyko kredytowe, którego skutki mogą być pozytywne i negatywne. Dzięki spłacanym terminowo kredytom banki zwiększają swoje zyski, natomiast kredyty niespłacone i nieregulowane terminowo powodują straty.

Według literatury bankowej istnieją różne kategorie czynników, które wpływają na ryzyko kredytowe. Wśród nich można wyróżnić:

- czynniki mikroekonomiczne,
- czynniki makroekonomiczne – np. stopy procentowe, kursy walut.

Inny podział czynników wpływających na ryzyko kredytowe wyróżnia przyczyny:

- zewnętrzne – czyli niezależne od banku, do których zalicza się czynniki:
 - koniunkturalno-rynkowe – np. wahania koniunktury gospodarczej, co ma istotny wpływ na sytuację finansową kredytobiorców,

- polityczno-systemowe – dotyczące np. stabilności systemów polityczno-rządowych, do zjawisk będących w obszarze legislacyjno-organizacyjnym związanych z działalnością podmiotów gospodarczych, całą gospodarką a także ze sferą bankową,
- społeczno-demograficzne – odnoszące się do cech i zachowań ludzi oraz ich preferencji, np. skłonność do oszczędzania, preferowanie gotówkowych/bezgotówkowych form rozliczeniowych, skłonność do zaciągania zobowiązań finansowych w bankach,
- wynikające ze zdarzeń losowych – dotyczące zdarzeń losowych o charakterze katastroficznym np. kęski żywiołowe, nieprzewidziane awarie;
- wewnętrzne – czyli zależne od decyzji podejmowanych przez bank, do których zalicza się czynniki:
 - proceduralno-systemowe – związane z wytycznymi i procedurami bankowymi dotyczącymi udzielania kredytów; czynniki te nazywa się także czynnikami stanowiącymi, które swoim zasięgiem obejmują ustalone warunki i elementy umowy kredytowe, tj. rodzaj kredytu, jego cel i przeznaczenie, kwotę kredytu i jego walutę, okres kredytowania,
 - wynikające z zaniedbań i/lub zaniechań realizacyjnych – związane są z czynnikiem ludzkim i błędami, które popełnia, wynikają z całkowitego lub częściowego zaprzestania przestrzegania ustalonych przez bank zasad oraz występujących lukach w procedurach i regulaminach wewnętrznych.

Czynniki ryzyka można także odnieść do źródeł ryzyka, które wpływają na zmianę wartości rynkowej kredytu. Obejmują one:

- stratę lub niewypłacalność kredytobiorcy – co ma wpływ na zagrożenie spłaty części lub całości kredytu,
- zmianę wartości zabezpieczenia kredytu – obniżenie wartości zabezpieczenia kredytu może spowodować, że bank odzyska mniejszą kwotę należności w przypadku niespłacenia zobowiązania przez kredytobiorcę,
- zmianę stóp procentowych – obniżenie stóp procentowych może prowadzić do obniżenia marży odsetkowej od udzielonych kredytów,
- zmianę kursów walut – istnieje możliwość zmniejszenia wartości wpływów z tytułu spłacanych kredytów walutowych
- zagrożenie płynności w związku z nieterminową spłatą kredytów – prowadzi do luki w zapadalności aktywów i pasywów co w konsekwencji może spowodować spadek wartości banku.

Finansowanie działalności przedsiębiorstw za pośrednictwem kredytów również wpływa na ryzyko kredytowe. Z punktu widzenia banków istnieje zależność między ryzykiem kredytowym a następującymi czynnikami:

- okresem kredytowania – im dłuższy okres kredytowania tym ryzyko kredytowe jest większe,

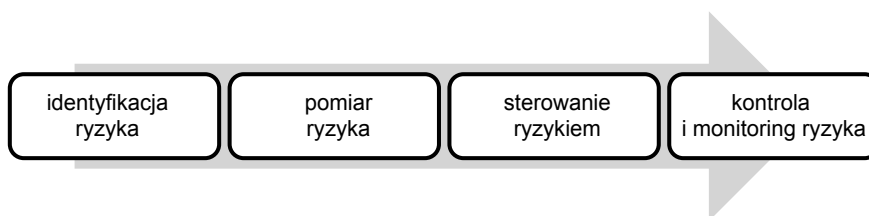
- czasem funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku – podmioty działające na rynku długo, posiadające stabilną pozycję na rynku powodują mniejszy poziom ryzyka kredytowego,
- relacją między kwotą zadłużenia a majątkiem przedsiębiorstwa – im wyższa proporcja łącznego zadłużenia w relacji do majątku tym wyższe ryzyko kredytowe,
- proporcją między zyskiem netto a wielkością kredytu – co wskazuje na zdolność do spłaty zobowiązania finansowego wobec banku.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym

W literaturze istnieje wiele definicji zarządzania ryzykiem kredytowym. Jedną z nich, przedstawioną np. przez A. Wójcik-Mazur mówi, że „zarządzanie ryzykiem kredytowym banku stanowi zespół działań, mających na celu optymalizację relacji pomiędzy wolumenem kredytów, nadwyżką operacyjną/zyskiem a ryzykiem kredytowym”.

Pojęcie zarządzania ryzykiem kredytowym spokrewnione jest także z polityką ryzyka kredytowego banku. Celem jest prognozowanie struktur transakcji, oddziaływanie na nie oraz zapobieganie występowaniu ryzyka straty z powodu niespłacalności kredytów. Etapy zarządzania ryzykiem kredytowym przedstawiono na schemacie 3.

Schemat 3. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Domańska-Szaruga (2010, s. 151-152).

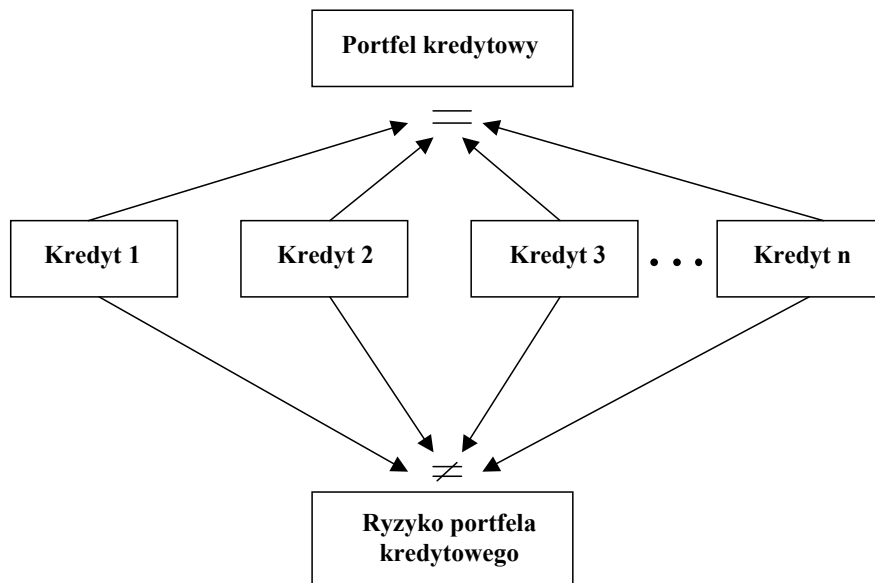
Banki zarządzają ryzykiem kredytowym przez: politykę kredytową, wewnętrzne regulacje oraz procedury szczegółowe, systemy wewnętrznej sprawozdawczości, tryb nadzorowania działalności kredytowej w ramach pionu kredytowego, kontrolę wewnętrzną działalności kredytowej banku, a także system wewnętrzną oceny jednostek banku i ich pracowników.

Polityka prowadzona przez bank w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem w odniesieniu do pojedynczych kredytów ma na celu zmniejszenie ryzyka u źródeł jego powstania. Elementem dla wypłacalności banku jest łączne ryzyko, które jest związane z całą działalnością kredytową. Jest ono zależne

od wielkości ryzyka przy pojedynczym kredycie, a także od prawdopodobieństwa jego niespłacenia i wzajemnej współzależności między pojedynczymi kredytami. Im mniejsza współzależność między pojedynczymi kredytami, tym mniejsze będzie ryzyko łączne. Brak spłaty pojedynczego kredytu może być spowodowany wieloma przyczynami, a im bardziej przyczyny te różnią się przy poszczególnych kredytach, tym mniejsze jest prawdopodobieństwo wystąpienia ich równocześnie. Metodą, która zabezpiecza przed niespłacaniem przez wielu dłużników kredytów bądź niedotrzymywaniem terminów spłaty poszczególnych rat jest odpowiednie rozproszenie ryzyka. Podstawową zasadą zarządzaniem portfelem kredytowym jest więc jego dywersyfikacja (rozproszenie).

Portfel kredytowy tworzą wszystkie wchodzące w jego skład udzielone kredyty. Ryzyko portfela kredytowego jest korelacją ryzyka generowanego przez wszystkich kredytobiorców. W analizie ryzyka portfela kredytowego ocenia się ryzyko zaangażowania kredytowego wobec poszczególnych kredytobiorców, a nie pojedyncze kredyty. Jeżeli bank udzielił kilku kredytów jednemu kredytobiorcy to w takiej sytuacji powinien oceniać łączne ryzyko zaangażowania kredytowego dla tego kredytobiorcy.

Schemat 4. Ryzyko portfela kredytowego

Źródło: Iwanicz-Drozdowska, Nowak (2002, s. 39).

Podjęcie portfelowe jest bardzo dobrym sposobem aktywnego zarządzania ryzykiem kredytowym, ponieważ pozwala:

- zmierzyć ilościowo i kontrolować ryzyko kredytowe,
- oceniać skalę ryzyka kredytowego na różnych płaszczyznach, a zatem poprawiać bezpieczeństwo portfela w następstwie jego dywersyfikacji,
- kształtować strukturę portfela zaangażowań w odniesieniu do optymalizacji układu zysk – ryzyko oraz wykorzystywać modele RAPM,
- szacować ryzyko portfelowe przy zastosowaniu metody VaR,
- dynamicznie oceniać zmiany jakości portfela,
- oszacować adekwatność kapitałową,
- wybrać portfel efektywny i optymalny,
- limitować zaangażowania przypadające na poszczególnych klientach, branżę w formie funkcji ryzyka bądź innej relacji.

Banki dążąc do zminimalizowania ryzyka kredytowego, stosują dywersyfikację portfela kredytowego, wykorzystując jej trzy rodzaje:

- dywersyfikację według grup klientów – związana z udzielaniem kredytów klientom, którzy klasyfikowani są w różnych grupach, np. małym lub dużym przedsiębiorstwom, prowadzącym działalność na różnych rynkach geograficznych oraz osobom fizycznym, które posiadają różne źródła dochodu i różne rodzaje zabezpieczeń;
- dywersyfikację branżową – polegającą na klasyfikacji klientów ze względu na różne sektory gospodarki, w których funkcjonują, a także różny stopień ich kondycji ekonomicznej; ten rodzaj dywersyfikacji pozwala na skuteczne ograniczenie ryzyka, gdyż pogorszenie się sytuacji przedsiębiorstw z jednej branży nie musi powodować spadku regulowania zobowiązań u klientów z innych branż;
- dywersyfikację regionalną (geograficzną) – istotną dla banków, które działają na rynku globalnym, pokazuje zróżnicowanie zaangażowania banków w udzielaniu kredytów różnym krajom, poprzez określenie kryteriów grupowania krajów (np. przynależność do organizacji gospodarczej, bliskość geograficzna).

Podsumowanie

Funkcjonowanie każdego banku związane jest z ryzykiem. Szczególne znaczenie ma ryzyko kredytowe, gdyż jest uważane za najbardziej charakterystyczne w działalności bankowej. Każdy udzielony kredyt obciążony jest ryzykiem kredytowym, które najłatwiej zdefiniować jako zagrożenie niespłacenia przez kredytobiorcę powierzonych mu przez bank środków finansowych.

Następstwem ryzyka kredytowego i jego oddziaływaniem na bank może być fakt, że instytucja ta nie uzyska przychodów w postaci odsetek od udzielonego kredytu, może także utracić pożyczone środki finansowe, co w konsekwencji przekłada się na wypłacalność banku i jego pozycję na rynku. Kwestia

wypłacalności jest kluczowym elementem funkcjonowania banku, ponieważ jako instytucja zaufania publicznego musi szczególnie zwracać uwagę na powierzone przez dysponentów kapitały finansowe. Dlatego tak ważna jest w procesie kredytowania prawidłowa ocena ryzyka kredytowego.

Udzielanie kredytów jest jednym z podstawowym elementów działalności banku, związanym z wysokim poziomem ryzyka, mogącym w niekorzystny sposób wpływać na funkcjonowanie banku. W związku z tym konieczny jest prawidłowy proces oceny ryzyka kredytowego, na który składa się:

- ocena zdolności kredytowej – czyli badanie kondycji finansowej podmiotów ubiegających się o finansowanie w formie kapitału dłużnego,
- ocena wiarygodności kredytowej – czyli określenie prawdopodobieństwa spłaty pożyczonego kapitału, czego dokonuje się na podstawie m.in. oceny punktowej (scoringu) klienta oraz na podstawie analizy informacji o potencjalnym kredytobiorcy (np. ocena dotychczasowej historii kredytowej).

Wyzwaniem dla banków jest skuteczne zarządzanie ryzykiem kredytowym, które wpływa na wynik finansowy. Ograniczanie ryzyka kredytowego możliwe jest dzięki stosowaniu odpowiednich narzędzi temu służących. Tego typu ryzyko może być minimalizowane przez prawidłową weryfikację klienta i ocenę zdolności kredytowej. Kolejnym krokiem w celu ochrony pożyczony środków finansowych są różnego rodzaju zabezpieczenia wierzytelności, tj. zabezpieczenia osobiste czy majątkowe, co także wpływa na ograniczenie ryzyka kredytowego. Można stwierdzić, że odpowiednio stosowane zabezpieczenia a także ewentualna skuteczna egzekucja należności sprawia, że banki mogą ograniczać poziom ryzyka kredytowego w swojej działalności.

Bibliografia

- Domańska-Szaruga B. (2010), *Ryzyko kredytowe w świetle nowej umowy kapitałowej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach”, nr 87, Seria: Administracja i Zarządzanie.
- Fight A. (2004), *Credit risk management*, Butterworth-Heinemann, Oxford.
- Huterska A. (2010), *Kredytowe instrumenty pochodne w zarządzaniu ryzykiem kredytowym*, CeDeWu, Warszawa.
- Iwanicz-Drozdowska M., Jaworski W. L., Zawadzka Z. (2010), *Bankowość – zagadnienia podstawowe*, Poltext, Warszawa.
- Iwanicz-Drozdowska M., Nowak A. (2002), *Ryzyko bankowe*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.
- Jajuga K. (2007), *Zarządzanie ryzykiem*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Kaczmarek T. (2008), *Ryzyko i zarządzanie ryzykiem. Ujęcie interdyscyplinarne*, Difin, Warszawa.

- Kałużny R. (2009). *Pomiar ryzyka kredytowego banku. Aspekty finansowe i rachunkowe*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Komisja Nadzoru Finansowego (2016), https://www.knf.gov.pl/Images/banki_mapa_ryzyk_tcm75-25314.pdf [dostęp: styczeń 2016].
- Krysiak Z. (2006), *Ryzyko kredytowe a wartość firmy*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków.
- Narodowy Bank Polski (2016), https://www.nbp.pl/akty_prawne/dzienniki_urzedowe/2007/2_2007_17.pdf [dostęp: styczeń 2016].
- Pustuł S., Sitek M. (2013), *Pojęcie i rodzaje ryzyka bankowego*, „Studia i Materiały Miscellanea Oeconomicae”, rok 17, nr 1, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Kielce.
- Wiatr M. (2011), *Zarządzanie indywidualnym ryzykiem kredytowym. Elementy systemu*, Wydawnictwo SGH, Warszawa.
- Wszelaki A. (2013), *Zarządzanie ryzykiem kredytowym banku poprzez realizację polityki kredytowej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego”, nr 761.
- Wójcik-Mazur A. (2008), *Zarządzanie ryzykiem kredytowym w banku komercyjnym*, Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.
- Zaleska M. (2007), *Współczesna bankowość*, Difin, Warszawa.

Credit Risk in Bank's Activity

Summary

The credit risk is an inseparable element of activity, which affects the functioning of every bank. According to the definition of the Financial Supervision Authority, this is “the risk of an unexpected failure to perform the obligation or deterioration of the credit capacity threatening performance of the obligation”.

An aim of considerations is an attempt to collect and present the arranged knowledge about the credit risk, its classification, the factors affecting it, and management thereof. The article may contribute to a better learning of the credit risk problem as well as it may be a basis for further research and analyses related to the credit risk occurring in banking activity.

The methodology applied in the article is a literature study carried out on the grounds of the national literature of the subject and Internet sources.

Key words: credit risk, risk management, banking.

JEL codes: G21, G32

Artykuł nadesłany do redakcji w lutym 2016 roku.

© All rights reserved

Afiliacja:
dr Artur Kuchciński
Wyższa Szkoła Handlowa im. Bolesława Markowskiego w Kielcach
ul. Peryferyjna 15
25-562 Kielce
tel.: 41 368 51 29
e-mail: a.kuchcinski@o2.pl